I. KÚ – Jihomoravského kraje

1. Omezení svéprávnosti:

Jak posuzovat situaci, když v rozsudku je uvedeno, že osoba je omezena ve svéprávnosti tak, že není způsobilá k žádnému právnímu úkonu, s výjimkou běžných záležitostí každodenního života, není způsobilý nakládat se svým majetkem a být účastníkem žádných závazkových vztahů, uzavřít manželství či registrované partnerství, být účastníkem pracovně-právních vztahů, rozhodovat o svém umístění do zdravotnických zařízení a ústavů sociální péče a o přijetí či odmítnutí lékařské péče.

a) Může tento člověk takto omezený ve svéprávnosti podat žádost o nový občanský průkaz. Žádost podává sám anebo žádá opatrovník spolu s žadatelem? Je tento úkon běžná každodenní záležitost nebo je to právní úkon?

b) Může člověk omezený ve svéprávnosti k právním úkonům jít k volbám? (V rozsudku tato skutečnost není specifikována)

c) Může se člověk omezený ve svéprávnosti přihlásit na nový trvalý pobyt?

Názor KÚ:

Občan je vždy omezen jen ve vztahu k výslovně vymezeným jednáním. Pokud činnosti uvedené pod písm. a) – c) nejsou v rozsudku vyjmenovány, může je dotčená osoba činit sama.

Stanovisko OSČ:

a) Podání žádosti o vydání občanského průkazu nepovažujeme za „běžnou každodenní záležitost“ (občanský průkaz se vydává s dobou platnosti 10 let, není to tedy podle našeho názoru každodenní záležitost). Žádost by měl podat opatrovník. Dále uvádíme, že občan, který má omezenou svéprávnost, nemá povinnost mít občanský průkaz. Vzhledem k nejednoznačnému výkladu, zda je podání žádosti o osobní doklad běžnou záležitostí každodenního života, doporučujeme obrátit se na příslušný soud, který v konkrétním případě vydal rozsudek, a to především z důvodu, že jednotlivé soudy mají rozdílný názor na rozsah omezení.

Tyto dotazy se z Jihomoravského kraje každoročně opakují, pro upřesnění uvádíme opětovně stanovisko OSČ k dotazu KÚ Jihomoravského kraje pro metodický den 26.11.2015, (dále obdobný dotaz zaslali na metodický den 29.4.2016)

„Odbor správních činností požádal o stanovisko k tomuto problému Ministerstvo spravedlnosti, ve kterém se mimo jiné uvádí:

Ustanovení § 64 občanského zákoníku stanoví, že rozhodnutí o omezení svéprávnosti nezbavuje člověka práva samostatně právně jednat v běžných záležitostech každodenního života. Pojem „obstarávání běžných záležitostí každodenního života“ však právní předpis záměrně nevymezuje. Při určení, zda je jistá záležitost běžná, či nikoliv, je potřeba vždy postupovat s ohledem na konkrétní situaci a na konkrétního člověka.

Podle ustanovení § 64 občanského zákoníku je však zřejmé, že nejzazší hranice, kam lze svéprávnost člověka omezit, jsou právě ony běžné záležitosti každodenního života. Pokud tedy soud

ve svém rozhodnutí stanoví, že osoba není způsobilá zavazovat se k plnění nad rámec běžných záležitostí, jde o nejširší možné omezení svéprávnosti, jež platná úprava dovoluje.

V kontextu Vašeho dotazu mohou být pak návodná příslušná ustanovení zákona o občanských průkazech a zákona o cestovních dokladech, která téměř obdobně stanoví, že za občana, jehož svéprávnost je omezena tak, že není způsobilý k podání žádosti, podává žádost opatrovník. Lze tak patrně dovodit, že uvedené zákony nepovažují podání žádosti o cestovní doklad, respektive občanský průkaz za běžnou záležitost každodenního života.

Jedná-li se však o další předestřené správní činnosti, bude potřeba vždy postupovat s přihlédnutím ke konkrétní situaci, a to zejména s ohledem na účel institutu omezení svéprávnosti, jímž je ochrana zájmu člověka, jehož se omezení týká.

Závěrem Ministerstvo spravedlnosti uvádí, že je ústředním orgánem státní správy pro soudy, státní zastupitelství, vězeňství, probaci a mediaci a do jeho působnosti nespadá podávání závazného výkladu právních předpisů; tato kompetence náleží v rámci řízení o konkrétní věci soudu. Dále uvádí, že výše uvedené stanovisko má pouze informativní povahu.“

b) Dotaz je nezbytné uplatnit na odboru pro všeobecnou správu.

c) V případě, že je ve výše uvedeném rozsahu osoba omezena ve svéprávnosti, zastáváme názor, že není způsobilá se k trvalému pobytu na novou adresu přihlásit. Vzhledem k tomu, že pro soudy neexistuje taxativní výčet všech činností (právních úkonů), ke kterým osoba je, příp. není způsobilá, domníváme se, že není ani možné obecně říci, že je osoba omezena jen ve vztahu k výslovně vymezeným jednáním. Je nutné pohlížet na rozsudky soudů individuálně.

Domníváme se, že přihlášení k trvalému pobytu na novou adresu nelze mezi běžné záležitosti každodenního života zahrnout.

II. KÚ – Moravskoslezského kraje

2. Bude moci v přestupkovém a příkazním řízení řešit tyto přestupky pouze úředník s magisterským vzděláním v oboru právo, či zda v těchto agendách postačí úřednicím se středoškolským vzděláním školení, zkouška apod.? Většina úřednic těchto agend má úplné střední vzdělání (maturitu), které je pro výkon zmíněných agend dostačující (8. platová třída) a v případě, že by snad bylo nezbytně zapotřebí vysokoškolského vzdělání alespoň v bakalářském stupni, zda bude takový úředník odpovídajícím způsobem platově zvýhodněn zařazením do vyšší než 8. platové třídy v souladu s Katalogem prací.

Stanovisko OSČ:

Obdobné dotazy, které se týkaly problematiky ustanovení § 111 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, konkrétně zda bude potřeba pro přestupkové řízení v oblastech evidence obyvatel, občanských průkazů a cestovních dokladů kromě splnění zvláštní odborné způsobilosti (dále jen „ZOZ“) na uvedených úsecích splnit i ZOZ na úseku přestupků, byly zodpovězeny na videokonferenci v listopadu 2016 a následně byla odpověď po konzultaci s odborem legislativy a koordinace předpisů MV zaslána všem krajským úřadům.

Odbor legislativy a koordinace předpisů se ztotožnil s námi zastávaným názorem, tj. pokud bude úřední osoba rozhodovat v „klasickém“ přestupkovém řízení, případně v odvolacím řízení na krajském úřadě, bude nezbytné, aby nejpozději do 31. 12. 2022 splnila kvalifikační předpoklady uvedené v § 111 uvedeného zákona – vzdělání v magisterském studijním programu v oboru právo nebo magisterské nebo bakalářské vzdělání v jiném oboru a následně bude muset složit zkoušku odborné způsobilosti.

Uvedené kvalifikační předpoklady nebude muset splňovat pouze ta úřední osoba, která bude projednávat přestupky pouze příkazem na místě (dnešní blokové řízení), a dále úřední osoba, která bude starší 50 let a nejméně 10 let (v průběhu celé své praxe) projednávala přestupky a rozhodovala o nich, tedy vykonávala celou přestupkovou agendu.

Některá stanoviska k problematice týkající se nového přestupkového zákona jsou rovněž uvedena na webových stránkách Ministerstva vnitra - http://www.mvcr.cz/clanek/doxs-prestupky--casto-kladene-dotazy.aspx.

Pokud se jedná o dotaz, zda bude úředník zařazen do vyššího platového stupně, to nepřísluší do naší působnosti.

3. **Bude v souvislosti s novým zákonem o odpovědnosti za přestupky vydána metodika se zaměřením na přestupky na úseku občanských průkazů a cestovních dokladů? Zajímal by nás např. způsob aplikace § 43 odst. 2 (*„Od uložení správního trestu lze též upustit, jestliže vzhledem k závažnosti přestupku, okolnostem jeho spáchání a osobě pachatele lze důvodně očekávat, že již samotné projednání věci před správním orgánem postačí k jeho nápravě“)* - postačí v tomto případě učinit záznam na žádosti o vydání OP nebo na ohlášení ztráty OP – např. *„v souladu s § 43 odst. 2 zák. č. 250/2016 Sb. upuštěno od uložení správního trestu“*?**

Stanovisko OSČ:

Z dotazu není zcela zřejmé, čeho by se měla metodika týkat, v čem jsou specifické přestupky na úseku občanských průkazů a cestovních dokladů. Pokud bude určitý problém s aplikací zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, lze ho řešit ad hoc obvyklým způsobem, zodpovězením dotazu nebo na metodických dnech.

K dotazu zaznamenání o upuštění od uložení správního trestu uvádíme, že podle našeho názoru bude možné učinit tento záznam na žádosti nebo na oznámení ztráty, odcizení apod.